

CZĘŚĆ II

RYNEK PRACY

W części II

2.1. Moje miejsce na rynku pracy	1
2.2. Konstruowanie własnej kompozycji marketingowej	1
2.3. Zasady rynku pracy	4
2.4. Trendy na rynku pracy	6
2.5. Tendencje spadkowe zachodzące na rynku pracy	10

2.1. MOJE MIEJSCE NA RYNKU PRACY

Rynek, który ma coraz większy wpływ na funkcjonowanie państwa, rządzi się podstawowymi prawami popytu i podaży. Rynek pracy również podlega tym prawom i - czy chcemy czy nie - by znaleźć na nim swoje miejsce, musimy się do nich dostosować. Poznanie tych praw oraz posługiwanie się myśleniem i planowaniem strategicznym ułatwi nam poruszanie się po rynku pracy.

Rynek pracy to miejsce, gdzie spotykają się i zawierają transakcje (kupna lub sprzedaży pracy) poszukujący pracy (sprzedający) z pracodawcami (kupujący). Osoby chcące się zatrudnić kształtują **podaż** na rynku pracy, osoby poszukujące pracowników – **popyt**, zaś **produktem** są: wykształcenie, kwalifikacje, umiejętności, dyspozycyjność, siła fizyczna itp. Głównym wyznacznikiem tego, że mamy do czynienia z wolnym rynkiem pracy jest konkurencja występująca wśród sprzedających.

Rynek pracy posiada określone cechy:

- najwięcej nowych zawodów i nowych miejsc pracy powstaje w sferze usług,
- na niektórych lokalnych rynkach pracy brakuje pracowników w określonych zawodach, na innych notowany jest ich nadmiar,
- systematycznie rośnie zapotrzebowanie na pracowników, którzy mają coraz wyższe kwalifikacje i umiejętności (ważne jest, aby przydatność nabywanych kwalifikacji była adekwatna do wymagań rynku),
- niektóre zawody znikają z rynku pracy, ustępując miejsca nowym profesjom.

2.2. KONSTRUOWANIE WŁASNEJ KOMPOZYCJI MARKETINGOWEJ

Wolny rynek warunkuje określony sposób zachowania się i działania. Firmy rynkowe, chcąc się utrzymać, stosują podejście marketingowe, czyli w sposób ciągły rozpoznają, przewidują i zaspokajają potrzeby swoich klientów.

CZĘŚĆ II - RYNEK PRACY

Proponują takie produkty, jakie chcą oni kupić za atrakcyjną cenę, w dogodnym miejscu i czasie.

Ty, poszukując zatrudnienia również poruszasz się po wolnym rynku pracy, warto więc przyjąć zasady rynkowe – marketingowe – które są powszechnie stosowane przez firmy i ich szefów.

Twoim klientem będzie każdy pracodawca, u którego zamierzasz podjąć pracę. Powinieneś zaproponować mu w atrakcyjny sposób:

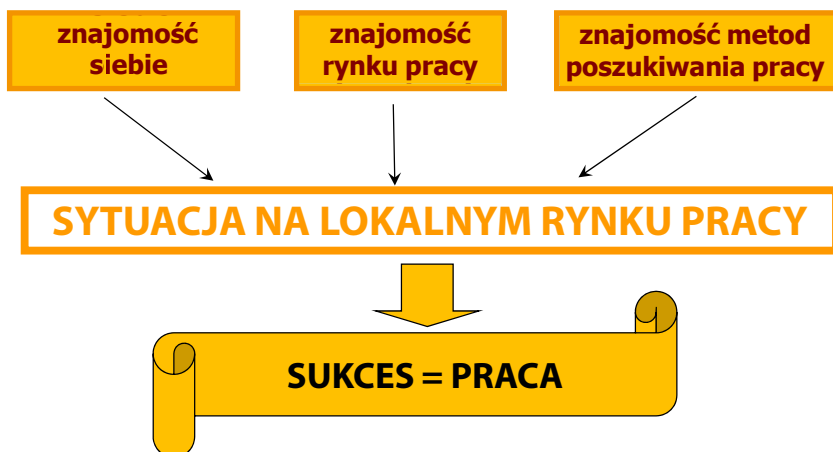
- **swój produkt**, czyli: wiedzę, umiejętności, kwalifikacje, doświadczenie zawodowe oraz kompetencje,
- **cenę**, czyli za ile może to wszystko kupić - ile chcesz zarabiać, jak wysoko oceniasz siebie jako pracownika. Pamiętaj, że cena zawsze jest powiązana z jakością produktu. W przypadku, kiedy uważasz swoje kwalifikacje za wysokie i unikalne możesz żądać więcej pieniędzy. Jeśli jednak „Twoja cena” będzie za wysoka, to pracodawca zatrudni kogoś innego - tańszego. Jeśli za niska – stracisz.

Weź również po uwagę:

- **miejsce**, w którym chcesz sprzedać swój produkt, czyli gdzie chcesz pracować, w jakiej firmie, u jakiego pracodawcy, na jakim stanowisku. Zastanów się, w którym miejscu uzyskasz najwyższą cenę za swój produkt, gdzie jest na niego największe zapotrzebowanie.
- **sposoby promocji**, czyli jak zareklamujesz to, co masz do sprzedania. Ważna jest atrakcyjna prezentacja Twojej osoby za pomocą dokumentów aplikacyjnych, a następnie bezpośrednia podczas rozmowy kwalifikacyjnej. To, jakie zrobisz wrażenie, zadecyduje o ostatecznej decyzji pracodawcy.
- **ludzi** – kto może Ci pomóc w poznaniu Twoich zalet, przygotowaniu dokumentów oraz dotarciu do pracodawców. Stwórz sobie listę osób, do których masz zaufanie i możesz zwrócić się z prośbą o wsparcie.

Przeanalizuj poniższy schemat:

Od czego zależy sukces w znalezieniu pracy?

Dopiero dopasowanie tych trzech elementów: Twoich potrzeb i możliwości związanych z pracą oraz potrzeb rynku i znajomości metod poszukiwania pracy warunkuje **SUKCES - PODJĘCIE PRACY**.

2.3. ZASADY RYNKU PRACY

*Poznaj podstawowe zasady rynku pracy,
aby skutecznie po nim się poruszać!*

2.3.1. Zasada doświadczonego grzybiarza

Jawny rynek pracy można porównać do małego zagajnika, który odwiedzany jest przez dużą ilość grzybiarzy. W związku z tym, szanse znalezienia dorodnych okazów są znikome. Jawny rynek pracy to wszystkie te oferty, które są powszechnie dostępne w mediach, urzędach pracy, Internecie. Na tym właśnie rynku większość osób szuka zatrudnienia. Z kolei **ukryty rynek pracy** porównywać można do dużego lasu, w którym nie ma wielu amatorów grzybów, a samych grzybów jest o wiele więcej. Ukryty rynek pracy stanowi najlepszą szansę na znalezienie pracy, ponieważ miejsc pracy jest wiele, a informacje o nich nie są nagłaśniane. Często bywa tak, że pracodawcy poszukują pracowników na własną rękę, poprzez rodzinę, znajomych, czyli wykorzystują kontakty osobiste.

2.3.2. Zasada kalejdoskopu

Rynek pracy ulega ciągłym zmianom, głównie pod wpływem tego, co dzieje się w sferze ekonomicznej danego obszaru oraz nowości technologicznych i przeobrażeń organizacyjnych w firmach.

*Miej świadomość, iż posiadane na temat rynku pracy
informacje, co pewien czas będziesz musiał uaktualniać!*

Zmiany na rynku pracy można porównać do zmian w kalejdoskopie. Patrząc do jego wnętrza zobaczymy małe, kolorowe kawałki, które tworzą ciekawy geometryczny wzór. Wystarczy jednak obrócić kalejdoskop, by te same elementy ułożyły się inaczej i patrząc ponownie do środka zobaczymy zupełnie inny obraz. Tak dzieje się z rynkiem pracy, na którym pozytywne zmiany skutkują powstawaniem wolnych miejsc pracy.

Do tych pozytywnych zmian zaliczamy:

- powstawanie nowych firm,
- rozwój firm istniejących – np. poszerzają zakres i rodzaj swojej działalności,
- naturalny ruch kadrowy w firmach.

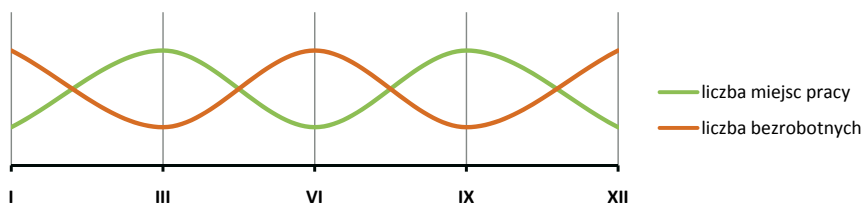
To ostatnie zjawisko jest szczególnie ważne, ponieważ dzięki niemu powstaje dużo wolnych miejsc pracy, na które możesz aplikować. W każdej firmie część pracowników zmienia pracę, przechodzi na emeryturę, korzysta z dłuższych urlopów (np. macierzyński, wychowawczy, bezpłatny).

Dlatego pamiętaj!

- wakaty w firmie mogą pojawić się w każdej chwili
- wykorzystaj tę szansę!

2.3.3 Zasada zwierciadła

Zapotrzebowanie na pracowników w różnych okresach roku zmienia się.

Jeżeli liczba miejsc pracy wzrasta, to liczba osób pozostających bez pracy zmniejsza się. I odwrotnie: w przypadku spadku liczby miejsc pracy, rośnie liczba poszukujących zatrudnienia. Można zatem powiedzieć, że krzywe ilustrujące te zmiany są swoim lustrzanym odbiciem.

W związku z sezonowością prac w wielu branżach (budownictwo, handel, rolnictwo) na wiosnę pojawia się duża ilość wolnych miejsc pracy, około czerwca spada, by we wrześniu znowu wzrosnąć. Kolejny spadek następuje w okresie zimowym. W tych samych okresach odwrotnie przebiega krzywa ilustrująca liczbę osób pozostających bez pracy. Rynek pracy we wszystkich krajach gospodarki rynkowej funkcjonuje według takiej **zasady zwierciadła**.¹

1. Moja droga do pracy. Sześć kroków do sukcesu, praca zbiorowa pod red. Tadeusza Pęcaka, s. 43-63

2.4. TRENDY NA RYNKU PRACY

Przedstawimy Ci dziewięć obszarów gospodarki wraz z konkretnymi zawodami, na które przewidywane jest zapotrzebowanie w najbliższych latach.

2.4.1. Obszar informacji, technologii informacyjnych, Internetu i technik multimedialnych

Obszary informatyki, telekomunikacji, Internetu i technologii informacyjnych to jedne z najbardziej dynamicznych gałęzi gospodarki.

W gospodarce opartej na wiedzy i informacji coraz ważniejszą rolę będą odgrywali ludzie znający się na technicznej stronie przekazywania i organizowania informacji. Wśród zawodów z tego obszaru największą dynamikę rozwoju będą miały następujące: *administrator baz danych, administrator systemów komputerowych, projektant systemów komputerowych, programista, projektant stron internetowych (webmaster), analityk systemów komputerowych, administrator sieci informacyjnych (w przyszłości bezprzewodowych), inspektor bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych, specjalista zastosowań informatyki, technik informatyk, grafik komputerowy, broker (wyszukiwacz) informacji z Internetu.*

2.4.2. Obszar nowoczesnych operacji finansowych i handlu

Obszar nowoczesnych operacji finansowych oraz elektronicznej bankowości i handlu elektronicznego to kolejna dziedzina gospodarki, w której wzrośnie popyt na pracę. Tradycyjne kanały sprzedaży produktów (usług bankowych) będą wypierane przez elektroniczne kanały dystrybucji (home banking, phone banking, Internet itp.). Nastąpi integracja produktów bankowych i ubezpieczeniowych. Będą to takie zawody, jak: *specjalista ds. finansów (analityk*

finansowy), inspektor nadzoru bankowego, specjalista ds. ubezpieczeń majątkowych i osobowych, doradca podatkowy, doradca inwestycyjny, makler papierów wartościowych, dealer aktywów finansowych, rzeczoznawca, agent ubezpieczeniowy, organizator obsługi sprzedaży internetowej, ekspedytor sprzedaży wysyłkowej/internetowej, telemarketer, demonstrator wyrobów, doradca funduszy emerytalnych, sprzedawca w sieci internetowej.

2.4.3. Obszar biznesu - zarządzania firmą, transportu i logistyki

Obszar zarządzania firmą - prowadzenia biznesu - to kolejna dziedzina rozwojowa. Będzie powstawać coraz więcej małych i średnich firm, które będą potrzebować specjalistów w zakresie prowadzenia biznesu, w określonej dziedzinie, np. zarządzania produkcją, zarządzania operacyjnego, zarządzania zasobami ludzkimi, transportu i logistyki. Będą to takie zawody, jak: *kierownik małego przedsiębiorstwa, inżynier organizacji i planowania produkcji, specjalista organizacji i rozwoju przemysłu, specjalista kontroli jakości, audytor, specjalista analizy rynku, technik organizacji produkcji, doradca personalny, specjalista ds. konsultingu, specjalista ds. rozwoju zawodowego, inżynier transportu (logistyki), księgowy, kierowca samochodu ciężarowego, spedytor, menedżer jakości, doradca przy tworzeniu nowych firm, negocjator.*

2.4.4. Obszar ochrony zdrowia, domowej opieki zdrowotnej nad osobami starszymi i pomocy społecznej

Wzrastać będzie ranga nie tylko zachowania zdrowia, ale także kondycji fizycznej i urody. Zmiany demograficzne powodują, że coraz więcej osób starszych będzie potrzebowało profesjonalnej opieki medycznej i socjalnej. Projektowanie, produkcja i obsługa aparatury medycznej potrzebnej do zabiegów medycznych - będzie wymagać zatrudnienia wielu osób.

Nie zabraknie także pracy dla farmaceutów, gdyż będziemy potrzebować coraz więcej skutecznych leków.

W tym obszarze będzie wzrastać zatrudnienie w następujących zawodach: *lekarz – alergologia, lekarz-medycyna rodzinna, lekarz – geriatra, lekarz – chirurgia plastyczna, lekarz – radiologia/diagnostyka obrazowa, farmaceuta, kosmetolog, diagnosta laboratoryjny, technik analityki medycznej, fizjoterapeuta, psychoterapeuta, specjalista organizacji i zarządzania w ochronie zdrowia, specjalista ds. ubezpieczeń zdrowotnych, pielęgniarka, dietetyk, masażysta, ratownik medyczny, opiekun w domu pomocy społecznej, opiekunka domowa, specjalista pracy socjalnej, asystent osoby niepełnosprawnej, fryzjer, kosmetyczka, wizażystka.*

2.4.5. Obszar budownictwa, nieruchomości oraz ochrony osób i mienia

Wzrost zamożności społeczeństwa spowoduje wzrost budownictwa mieszkaniowego i użyteczności publicznej. Potrzebni będą pracownicy w zawodach budowlanych i ci, którzy pomogą nam wyposażać mieszkania i obiekty publiczne oraz je ochraniać.

Będą to takie zawody, jak: *architekt, architekt wnętrz, architekt krajobrazu, inżynier budownictwa, inspektor budowlany, pośrednik w handlu nieruchomościami, zarządca nieruchomości, policjant, pracownik ochrony osób i mienia, gospodarz domu, portier.*

2.4.6. Obszar kultury, przemysłu rozrywkowego i środków masowego przekazu

Coraz więcej wolnego czasu spowoduje, że będziemy starać się go jak najlepiej wykorzystać. Będziemy więcej podróżować, uprawiać sport i uczestniczyć w masowych imprezach rozrywkowych. Wiele osób będzie chciało skorzystać z usług specjalistów kultury i turystyki, hotelarstwa i gastronomii. Przybędzie parków kultury i centrów rozrywki. Wzrośnie ranga środków masowego przekazu, a w nich programów multimedialnych.

Zwiększy się zapotrzebowanie na takie zawody, jak: *kierownik małego przedsiębiorstwa w gastronomii, hotelarstwie i turystyce, dziennikarz, scenarzysta,*

fotoedytor, redaktor wydawniczy, florysta, plastyk, pilot wycieczek, stewardessa, organizator usług gastronomicznych, organizator usług cateringowych, kucharz, kelner, instruktor dyscypliny sportu, menedżer programów multimedialnych, menedżer mediów, organizator czasu wolnego, menedżer wielokulturowości, redaktor/dziennikarz on-line.

2.4.7. Obszar edukacji i dziedzin pokrewnych

Świadomość konieczności ciągłego doskonalenia zawodowego, rozszerzania kwalifikacji powoduje wzrost zainteresowania kształceniem w różnych formach. Młodzi, by zdobyć szeroką wiedzę i umiejętności, wybierać będą więcej niż jeden kierunek nauki. Z kolei ci, którzy już pracują, aby utrzymać się w firmie, będą podwyższać swoje kompetencje zawodowe. Poszukiwane będą takie zawody, jak: *specjalista ds. szkolenia i rozwoju zawodowego, nauczyciel szkoły wyższej, wykładowca na kursach (edukator, trener), tłumacz tekstów, tłumacz konferencyjny, psycholog, mediator, specjalista do spraw public relations.*

2.4.8. Obszar biotechnologii i nowych technologii z zakresu ochrony środowiska oraz eksploatacji dna morskiego

Obszar ten jest jedną z najbardziej przyszłościowych a jednocześnie najmłodszych dyscyplin naukowych. Produkcja antybiotyków, biotechnologia żywności oraz ochrona środowiska będą specjalnościami rozwijającymi się najszybciej.

Są to lub będą to takie zawody, jak: *biotechnolog, inżynier inżynierii środowiska – gospodarka wodna i hydrologia, inżynier inżynierii środowiska – instalacje sanitarne, biofizyk, ekolog, genetyk, specjalista ochrony środowiska, inspektor ochrony środowiska, inżynier inżynierii środowiska – melioracje,*

inżynier inżynierii środowiska - oczyszczanie miast i gospodarka odpadami, inżynier inżynierii środowiska – systemy wodociągowe i kanalizacyjne, inżynier biocybernetyki i inżynierii biomedycznej, oceanolog, technik ochrony środowiska, bioinżynier genetyczny, bioinżynier chemiczny, biotechnolog białka, biotechnolog farmaceutyczny, biotechnolog środowiska.

2.4.9. Obszar administracji unijnej

Znajomość unijnych procedur i przepisów będzie kształtować - a w zasadzie już kształtuje popyt na wysoko kwalifikowanych specjalistów ds. pozyskiwania funduszy europejskich oraz administracji publicznej.

Będą to takie zawody, jak: *specjalista administracji publicznej, specjalista ds. integracji europejskiej, specjalista do spraw pozyskiwania funduszy unijnych, pracownik administracyjny, sekretarka, pracownik biurowy.*

W świetle powyższych analiz największego przyrostu zapotrzebowania można spodziewać się m.in. w następujących grupach zawodów:

- *informatycy, zarówno z wyższym i średnim wykształceniem,*
- *specjaliści profesjonalnych usług biznesowych oraz obsługi firm,*
- *specjaliści pozostałej działalności usługowej, nie zaliczanej do usług osobistych.*

Do tej grupy kwalifikuje się także pracowników o specjalnościach nowych, nie uwzględnionych jeszcze w obowiązującej klasyfikacji zawodów.

2.5. TENDENCJE SPADKOWE ZACHODZĄCE NA RYNKU PRACY

Poniżej prezentujemy zawody, w których można się spodziewać zmniejszenia zatrudnienia: rolnicy produkcji roślinnej i ogrodnicy, hodowcy zwierząt i pokrewni, robotnicy produkcji wyrobów włókienniczych i odzieży, formierze odlewniczy, blacharze, monterzy konstrukcji metalowych, robotnicy przy pracach prostych w przemyśle przetwórczym, górnicy i robotnicy obróbki kamienia, robotnicy obróbki skóry, maszyniści kolejowi, dyżurni ruchu i pokrewni, robotnicy leśni, technicy rolnicy, leśnicy i pokrewni, wyżsi urzędnicy, operatorzy maszyn i urządzeń hutniczych, monterzy, operatorzy maszyn

i urządzeń wydobywczych, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z metali i minerałów, operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych, marynarze.

Według prognoz i aktualnych statystyk bezrobocia coraz trudniej będzie znaleźć pracę w zawodach i dziedzinach, które bazują na fizycznej pracy człowieka oraz zawodach nie wymagających wysokich kwalifikacji.

Spadku zapotrzebowania można odpowiednio oczekiwać w tradycyjnych działach gospodarki, a więc w:

- przemyśle maszynowym,
- przemyśle metalurgicznym,
- przemyśle wydobywczym i energetyce,
- transporcie kolejowym,
- rolnictwie

oraz w następujących grupach zawodów:

- rolnicy upraw polowych,
- robotnicy przemysłu lekkiego,
- górnicy i robotnicy obróbki kamieni,
- mechanicy maszyn i urządzeń,
- robotnicy pomocniczy w górnictwie i budownictwie.